

Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi

Journal of Ege Education Technologies

e-ISSN: 2667-4270

Cilt: 6 Sayı: 1, Aralık 2022, Sayfa: 77- 89

Araştırma Makalesi

Tele-Hiçleme (Phubbing) Davranışına Maruz Kalmanın Öğrenme-Öğretme Süreçlerine Etkilerine İlişkin Algılar

Çetin GÜLER¹, Sümeyye SEVİNÇ²

¹ Doç.Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, cetin@yyu.edu.tr ORCID: 0000-0001-6118-9693

² Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, sumeyyeaslan65@gmail.com ORCID: 0000-0001-8123-5466

Geliş Tarihi: 02.11.2022

Kabul Tarihi: 28.11.2022

Yayınlanma Tarihi: 31.12.2022

Özet

Mobil cihaz kullanımının günümüzdeki yeri ve yoğunluğu günden güne artış göstermektedir. Bu artış beraberinde tele-hiçleme davranışı gibi olumsuz durumların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu çalışmada, görece yeni bir olgu olan tele-hiçleme davranışının öğrenme süreçlerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 148 yükseköğrenim öğrencisinden, betimsel tarama modeli ve tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeği kullanılarak; tele-hiçlemeye maruz kalmaları ile ilgili veriler toplanmıştır. Araştırma bulguları katılımcıların, tele-hiçlemeye maruz kalma algıları ile öğrenme süreçlerinin etkilenmesine yönelik algıları arasında bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Buna göre tele-hiçlemeye görece daha az maruz kaldığını ifade eden öğrenciler, tele-hiçleme davranışının sınıf içinde, öğretim sürecinde sergilenmesinin, öğretmenlerinin, arkadaşlarının ve kendilerinin öğrenme-öğretme süreçlerine görece daha az olumsuz etki ettiğini belirtmektedirler. Bunun yanı sıra bu durumun tersi de söylenebilir. Mobil cihazların günlük yaşamdaki yeri ve gelişimleri göz önünde bulundurularak, mobil cihazların da dâhil edildiği, yeni öğretim tasarımları bu tür olumsuzlukları aşmada ve hatta daha etkili ve verimli öğrenme-öğretme süreçlerinin yaşanması adına değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Tele-hiçleme (phubbing); yükseköğrenim; öğrenme-öğretme; mobil cihaz;

Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi

Journal of Ege Education Technologies

e-ISSN: 2667-4270

Volume: 6 No: 1, December 2022, Pages: 77- 89

Research Article

Perceptions Towards the Effects of Exposure to Phubbing Behavior on Learning-Teaching Processes

Received: 02.11.2022

Accepted: 28.11.2022

Published: 31.12.2022

Abstract

The current place and intensity of mobile device use are increasing day by day. This increase leads to the emergence of negative situations such as phubbing behavior. This study aims to examine the effects of phubbing behavior, which is a relatively new phenomenon, on learning processes. For this purpose, data were collected from 148 higher education students about their exposure to phubbing. Research findings indicate that there is a relationship between the participants' perceptions of being exposed to phubbing and their perceptions of influencing learning processes. Accordingly, students who state that they are relatively less exposed to phubbing state that displaying phubbing behavior in the classroom during the learning-teaching process has a relatively less negative impact on the learning-teaching processes of their teachers, friends and themselves. The opposite of this situation can also be said. Considering the place and development of mobile devices in daily life, new instructional designs, emerging mobile devices, can be considered in order to overcome such negativities and even to experience more effective and efficient learning-teaching processes.

Keywords: *Phubbing; higher education; learning-teaching; mobile device*

GİRİŞ

Teknolojik ilerlemeler ve internete erişimdeki gelişmeler, insanlar arasında akıllı telefon kullanımında çarpıcı bir artışa neden olmuştur (Revilla vd., 2016). Dünya genelinde akıllı telefon kullanım oranları %67, akıllı telefonlarda sosyal medya erişim oranları %42'ye ulaşmıştır (We Are Social, 2019). Bu istatistikler, insanların yoğun olarak akıllı telefonları kullandığını göstermektedir. Akıllı telefonların cazip gelmesi yüz yüze gelmeden kullanıcı ihtiyacına uygun özellikleri barındırmasıyla bireylerin hayatlarını kolaylaştırmaktadır. Bu kolaylıklarla beraber internetin sağladığı imkânlar ve sosyal medya araçları akıllı telefonların özelliklerinin bir arada sunulması diğer teknolojik cihazlara göre daha fazla kullanılması ile sonuçlanmıştır (Yam ve İlhan, 2020). Geçtiğimiz on yılda, akıllı telefonların katlanarak büyümesi, iletişim kurma, bilgiye erişme, iş yapma, öğretme, öğrenme şeklini değiştirmiştir (Karch, 2014). Diğer taraftan akıllı telefon kullanımı sadece olumlu/yararlı süreç ve sonuçlara neden olmamaktadır. Akıllı telefonlarla, özellikle çok fazla zaman geçirmek birçok sorunu da beraberinde getirmiştir (Ergün vd., 2020).

Bireyler sosyal hayattan uzaklaşma ve yüz yüze iletişimden uzaklaşma gibi gerekçelerle akıllı telefonlarla ilgilenmeyi tercih etmektedir (Özkoçak, 2016). Bu ilgilenme durumu sürekli uygunsuz, sıklıkla olması durumu davranışsal problemlerin çıkmasına ve sosyal ilişkilerin bozulmasına neden olabilecek problemler doğurmaktadır (Parmaksız, 2019). Akıllı telefonların insanların yaşamlarındaki varlığı, onların fiziksel, sosyo-duygusal ve psikolojik benliklerini etkileyen bir dizi farklı sorunu beraberinde getirmiştir. Nitekim akıllı telefonların aşırı kullanımıyla günlük yaşamda sorunlara yol açabilen tele-hiçleme (phubbing) davranışı gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmıştır.

Tele-hiçleme, eşzamanlı etkileşimler sırasında bir cep telefonunun kullanımını ifade etmek için kullanılan bir konuşma dili terimidir (Roberts ve David, 2017). McCann, bu davranışı 21. yüzyılın bir olgusu olarak tanımlamaktadır (McCann, 2012). Tele-hiçleme kavramı 2013 yılı Avustralya'da bulunan, münazara şampiyonu, ses bilimcisi, sözcük bilimcisi, çapraz bulmaca uzmanı, şair ve birkaç yazarın bulunduğu bir grup tarafından kişinin cep telefonu kullanırken kişiyi görmezden gelme davranışına atıfta bulunarak ortaya çıkan bir kavramdır (Pathak, 2013). Macquarie sözlüğünün (Avustralya ulusal sözlüğü) bu kelimeyi 2013 yılında içeriğine dâhil etmesi ile kavram dünya genelinde ünlenmiştir (Macquarie Dictionary, 2013). Kavram dünya çapında dikkat çekerek geniş kapsamlı tartışmalara yol açmıştır (Uğur ve Koç, 2015). Alanyazında bu olgu için, "Phubbing" (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016), "Mobil İhmalkârlık", "Sosyotelizm" (Karadağ vd., 2016) gibi farklı kullanımlar bulunmaktadır. Tele-hiçleme, akıllı telefon kullanımı ile veya nedeniyle sosyal iletişim mesafesindeki bireyleri görmezden gelmek, yok saymak, hiçe saymak veya ihmal etme şeklinde tanımlanabilir. Bu tanımdan hareketle, İngilizce "Phubbing", Türkçe alanyazında ise "Mobil İhmalkârlık", "Sosyotelizm" şeklinde yer alan bu olgu için "Tele-hiçleme" kavramının kullanımı daha doğru bir kullanım olarak önerilebilir. Bu çalışma kapsamında, olgu bu şekilde adlandırılmış ve çalışma boyunca böyle kullanılmıştır.

Tele-hiçleme kavramı araştırmacılar tarafından duyguları ve iletişimi aksatan bir durum olarak görülmektedir (Roberd ve Davit, 2016). Tele-hiçleme davranışı kişinin etkileşim halinde olduğu kişi ve kişilere karşı, saygısız tutum, umursamama ve sanal ortamın gerçeğe tercih edilmesi gibi birçok özelliğe sahip bir davranıştır (Ünalın ve Yıldırım, 2020; Binanchi ve Phillips, 2005). Tele-hiçleme davranışı ile başkalarının yanında mesajlaşma, telefonla konuşma ve ilişkisel uygunluk kurallarını ihlal edilmesi söz konusudur. Bu nedenle tele-hiçleme kaba bir davranış olarak algılanmaktadır (Maginnis, 2011). Araştırmalar, yüz yüze etkileşim sırasında sadece bir telefonun varlığının bile ilişki oluşumunu engellediğini göstermiştir (Przybylski ve Weinstein, 2012). Bu davranış bireylerin sosyal gelişim alanını olumsuz yönde etkileyerek, bireyin sosyal ortamlarda etkileşim bağıni koparabilir/zayıflatabilir. Tele-hiçleme davranışı gösteren bireylerde akıllı telefon kullanmadıkları zamanlarda endişe gerginlik, mutsuzluk, tedirginlik, huzursuzluk, depresif ruh hali görülebilmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte Ling (2005) öğrencilerin akıllı telefon kullanmadıkları durumlarda rahatsızlık, endişe ve eksiklik hissettiğini bildirmiştir. Anılan bu tanım ve değerlendirmelerden, tele-hiçleme davranışının konuşmaların ve ilişkilerin kalitesini olumsuz yönde etkileyebileceği sonucuna varılabilir.

Akıllı telefon kullanımıyla beraber görülebilen olumsuz durumlar yaşamın birçok alanında etkili olabilmektedir. Bu alanlardan birinin eğitim ortamları olması da kaçınılmazdır. Bu olumsuzluklar öğrenme-öğretme süreçlerinde akıllı telefon kullanımına bağlı olarak ortaya çıkabilirler. Dahası bu süreçlerde akıllı telefonların öğrenme/öğretme amacıyla kullanılması bile bu olumsuzlukların yaşanmasına engel olamayabilir. Ders dahilinde akıllı telefon kullanımı, öğretmenlerin ders anlatımlarında motivasyon eksikliği yaşaması, öğrencilerde ilgisizlik ve iletişimde kopukluklar yaşanmasına neden olabileceğini öneren çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Kuznekoff vd. (2015) akıllı telefonlara verilen dikkatin ders materyaline verilen dikkati azalttığını belirtmişlerdir. Bunu destekler nitelikte, derslerde aşırı akıllı telefon kullanımı öğrenme süreçlerini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir (Nazir, 2020). Diğer taraftan öğrencilerin %40'ının ders sırasında akıllı telefonlarını kullandığı ve kullananların %85'inde dikkat dağınıklığı yaşandığı raporlanmıştır (Burns ve Lohenry, 2010). Bazı öğrenciler, öğretmenler tarafından uyarılmadıkları sürece telefonlarına bakmayı sürdürmektedirler (Uğur ve Koç, 2015). Bu nedenle öğretmen ve öğrencilerin akıllı telefon kullanımı neticesinde öğrenim faaliyetleri içerisinde iletişim eksikliği ve bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Bu durumu destekler nitelikte Mottet vd. (2006) öğrenme ve ilişkileri incelediği çalışmada sınıfta akıllı telefon kullanımının öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci ilişkilerini oluşmasını sınırlandırmıştır. Bununla beraber derslerde ve ders dışında akıllı telefonların varlığı ve buna eşlik eden tele-hiçleme davranışının, öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci ilişkileri arasındaki ilişkileri karmaşık bir hale getirdiği söylenebilir. Bu bakımdan tele-hiçleme davranışı ile ilgili farkındalık çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada tele-hiçleme davranışının öğretim sürecindeki etkilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin tele-hiçleme davranışına maruz kalmalarının öğrenme-öğretme süreçlerine etkileri konu edilmiştir. Tele-hiçleme davranışı ve davranışa maruz kalma akıllı telefon sahipliği, akıllı telefonda sosyal medya kullanma vb. gibi niteliklerle ilişkilendirmek mümkündür. Farklı öğrenim kademelerinde, bu tür kullanımların daha çok yükseköğretim düzeyinde gerçekleştiği (diğer kademelerde bu durum idari süreçlerle kısıtlanmakta) Kabul edilebilir. Bu bakımdan tele-hiçleme davranışının dolayısıyla tele-hiçleme davranışına maruz kalmanın en yüksek görülebileceği öğrenci grubunun üniversite öğrencileri olduğu iddia edilebilir. Bu nedenle çalışma grubu olarak üniversite öğrencileri seçilmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan alanyazın çalışmaları genel olarak tele-hiçleme davranışı ile ilgili çalışmaların sayısının görece az olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde üniversite öğrencilerinin tele-hiçleme davranışlarının öğretim süreçlerine etkilerine yönelik doğrudan bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Ancak bu davranışın etkilerinin öğretim süreci ve öğrenci başarısına olası etkilerinin anlamlı ve önemli olabileceği değerlendirilerek bu çalışmanın ilgili alana ve alanyazına katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı akıllı telefonların günümüzde vazgeçilmez duruma gelmesiyle ortaya çıkan tele-hiçleme davranışının yükseköğretim öğrencilerinin öğretim sürecine etkilerinin incelenmesidir. Bu amaç kapsamında öğrencilerin tele-hiçleme davranışına maruz kalma durumları ve bu durumların cinsiyet, algıladıkları bilgisayar kullanım düzeyleri ve algıladıkları öğrenme-öğretme süreçlerine etkileri değişkenlerine göre farklılıkları incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tele-hiçleme davranışına maruz kalma ile ilgili mevcut durumun betimlenmesi amaçlandığından bu model seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde 2020-2021 öğretim yılında eğitimine devam eden 18-42 yaş aralığında üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada 148 yükseköğrenim öğrencisinin gönüllü katılımıyla veri toplama işlemi yapılmıştır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte ve yaş bilgilerine ait frekans ve yüzde dağılımları sırasıyla Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	94	63
Erkek	54	37
Toplam	148	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 148 Yükseköğrenim öğrencisinden 94’ü kadın, 54’ü erkektir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Yükseköğrenim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Fakültelere Göre Dağılımı

Fakülteler	N	%
Sağlık Bilimleri Fakültesi	16	10,8
Mühendislik Fakültesi	10	6,8
Eğitim Fakültesi	34	23
Edebiyat Fakültesi	26	17,6
Meslek Yüksekokulu	56	37,8
İlahiyat Fakültesi	6	4,1
Toplam	148	100

Tablo 2’de sunulan verilere göre, öğrencilerin %10,8’i Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=16), %6,8’i Mühendislik Fakültesi (n=10), %23’ü Eğitim Fakültesi (n=34), %17,6’sı Edebiyat Fakültesi(n=26), %37,8’i Meslek Yüksekokulu (n=56), %4,1’i İlahiyat Fakültesi (n=6) öğrencisidir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Yükseköğrenim Öğrencilerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	N	%
18-25	122	82,4
26-30	18	12,2
30-43	8	5,4
Toplam	148	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 148 yükseköğrenim öğrencisinin %82,4’ü (n=122) 18-25, %12,2’si (n=18) 26-30 ve %5,4’ü (n=8) 30-43 yaş aralığındadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada üç adet veri toplama aracından yararlanılmıştır. Bunların ilki demografik bilgi formu, ikincisi tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeği ve üçüncüsü ise tele-hiçlemeye maruz kalmanın öğrenme-öğretme sürecine etkisi anketidir. Demografik bilgi formu, araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Form kapsamında öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, bilgisayar tecrübesi gibi demografik bilgilerinin toplanması amaçlanmıştır.

Tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeği (bkz. Ek 1), Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) tarafından geliştirilmiş ve bu çalışma kapsamında Türkçe’ye uyarlanmıştır. Uyarlama kapsamında dil/çeviri geçerliği, açıklayıcı faktör analizi ve Cronbach’s alpha iç tutarlılık hesaplamaları yapılmıştır. Orijinal ölçek 7’li likert tipinde 22 maddeden oluşmaktadır. Ancak yapılan pilot çalışma sonrasında 7’li likert tipinin çalışma grubu için sorunlu olabileceği yönünde dönütler alınmıştır. Bu nedenle bu çalışmanın katılımcıları göz önünde bulundurularak Türkçe ölçeğin 5’li likert tipinde (1=Asla, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Genellikle, 5=Daima) olmasının daha uygun olacağı değerlendirilmiştir. Türkçe çeviri çalışmaları her iki dilde yeterli iki uzman tarafından yapılmış, daha sonra Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında doktoralı ve her iki dilde de akademik yayınlar yapmış bir uzman eşliğinde son halini almıştır. Açıklayıcı faktör analizi ve Cronbach’s alpha analizleri için 2018-2019 öğretim yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesinde öğrenimine devam eden 226 öğrenciden toplanan veriler kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizleri (temel bileşenler analizi, varimax) sonucunda faktör dağılımının orijinal ölçektekiyle aynı çıktığı görülmüştür. Buna göre Tele-hiçlemeye Maruz Kalma Ölçeği üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu Boyutlar: Algılanan Normlar (1,2,3,4,5,6,7,8,9. maddeler), İhmal Edilmişlik Hissi (10,11,12,13,14,15,16,17. maddeler), Kişiler Arası Çatışma (18,19,20,21,22. maddeler) şeklinde adlandırılmışlardır. Maddelerin ilgili faktörler altında aldıkları yük değerleri 0,54 ile 0,91 arasında olmuştur.

Bununla beraber iç tutarlılık katsayıları, Algılanan Normlar faktörü için $\alpha = 0.88$, İhmal Edilmişlik Hissi faktörü için $\alpha = 0.89$, Kişiler Arası Çatışma faktörü için $\alpha = 0.86$ şeklinde bulunmuştur. Bu değer ölçeğin tamamı için $\alpha = 0.87$ bulunmuştur. Faktörler arasındaki ilişkiler pozitif yönlü orta ve güçlü ilişkilerdir. Aynı zamanda bütün faktörlerin, ölçeğin genel değeriyle güçlü bir ilişkide olduğu da bulunmuştur.

Araştırmanın üçüncü vey toplama aracı olan Tele-hiçlemeye maruz kalmanın öğrenme-öğretme sürecine etkisi anketi; derslerde öğretmen, arkadaş ve bireyin kendisinin tele-hiçlemeye maruz kalma durumlarını, öğrenme-öğretme bağlamında nasıl değerlendirdiklerini belirlemeyi amaçlayan üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler:

- Öğretmenlerimin öğretim sürecini olumsuz etkiler
- Arkadaşlarımın öğrenme süreçlerini olumsuz etkiler
- Benim öğrenme sürecimi olumsuz etkiler

şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcılar bu maddelere, 1=Asla, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Genellikle, 5=Daima şeklinde yanıtlar verebilmektedir.

BULGULAR

Bu bölümde öncelikle, katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin bazı betimsel istatistikler sunulmuştur. Daha sonra bu puanlar ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkilere yönelik bulgulara yer verilmiştir. Son olarak, katılımcıların ders içi tele-hiçlemeye maruz kalma durumlarının öğrenme-öğretme süreçlerine etkisi ile ilgili algılarına göre bu puanlar çözümlenmiştir. Analizler yapılırken, verilerin normal dağılmasını gerektiren testler için normallik testleri yapılmış ancak hiçbir alt grup için verilerin normal dağılmadığı bulunmuştur. Bu nedenle ilgili analizler için parametrik testlerin parametrik olmayan karşılıkları kullanılmıştır.

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin bazı betimsel istatistikler tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeği puanları betimsel istatistikleri

	N	Aritmetik Ortalama	SS
Tele-hiçlemeye Maruz Kalma Düzeyleri	147	2,86	0,81

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($X=2,86$) dikkate alındığında bu araştırmaya katılan yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye maruz kalma durumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ve sırayla elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır. Araştırmanın ilk amacı, tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamalarının cinsiyet açısından incelenmesini içermektedir. Bu alt amaca ilişkin veriler Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5: Tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamalarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	N	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	z	p
Kadın	93	7047,5	75,78	2345,5	-0,665	.506
Erkek	54	3830,5	70,94			

Tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamalarının yükseköğrenim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre değişim durumları için yapılan Mann-Whitney-U testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Buna göre tele-hiçlemeye Maruz Kalma davranışı Ortalamaları bakımından kadın öğrencilerle erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $U=2345,5$ $p=.506$ ($p>.05$).

Araştırmanın ikinci alt amacı tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamalarının, katılımcıların algıladıkları bilgisayar kullanma tecrübelerine göre incelenmesini içermektedir. Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamalarının “bilgisayar kullanma tecrübesine” göre incelenmesine ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları

Tecrübe	N	Sıra Ort	sd	k ²	p	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Acemi	22	95,84	3	9,727	0,021	Acemi – ileri (,033)
Orta	91	73,75				
İleri	27	63,26				
Uzman	7	50,07				

Tablo 6 incelendiğinde tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları: “Acemi” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 95,84, “Orta” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 73,75, “İleri” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 63,26. “Uzman” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 50,07’dir. Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçları, yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamalarının bilgisayar tecrübelerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir χ^2 (sd=4,n=148)= 9,727, $p<.05$. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi sonuçlarına göre ise “Acemi” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma boyutuna ilişkin puanlarının ortalaması, “İleri” bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Grupların ortalamaları dikkate alındığında en yüksek tele-hiçlemeye maruz kalma davranışına Acemi bilgisayar tecrübesi olan yükseköğrenim öğrencilerinin sahip olduğu bunu Orta, İleri ve Uzman bilgisayar tecrübesine sahip yükseköğrenim öğrencilerinin izlediği görülmektedir.

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma durumları ile sınıf içinde tele-hiçleme davranışının sergilenmesinden dolayı öğretmenlerinin nasıl etkilendiklerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları “Öğretmenlerimin öğretim sürecini olumsuz etkiler” için incelenmesine ilişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Yanıt	Sıra Ort	sd	k ²	p	Anlamlı Farkın Olduğu Yanıtlar
Öğretmenlerimin Öğretim Sürecini Olumsuz Etkiler	Asla	56,74				
	Nadiren	68,13				
	Bazen	92,74	4	14,986	0,005	Bazen- Asla (0,57)
	Genellikle	74,53				
	Her Zaman	85,65				

Tablo 7 incelendiğinde tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamaları derslerde öğretmenlerinin öğretim sürecini olumsuz etkilemesine yönelik ortalaması şöyledir: “ Asla” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 56,74, “ Nadiren” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 68,13, “Bazen” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 92,74, “Genellikle” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 74,53 “Her Zaman” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 85,65’dir. Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, χ^2 (sd=4, n=145)=14,986, $p<.05$ olduğundan yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları, öğretmenlerin öğretim sürecini olumsuz etkilemesine yönelik algılarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi sonuçlarına

göre “tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışlarının öğretmenlerin öğretim sürecini olumsuz etkiler” için “Bazen” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalaması, “Asla” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Yanıtların sıra ortalamaları dikkate alındığında tele-hiçleme davranışının öğretmenlerinin öğretim sürecini olumsuz etkilediği sorusuna en yüksek bazen yanıtının verildiği bunu her zaman genellikle nadiren asla yanıtlarının izlediği görülmektedir.

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma durumları ile sınıf içinde tele-hiçleme davranışının sergilenmesinden dolayı arkadaşlarının nasıl etkilendiklerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Kruskal-Wallis analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları “Arkadaşlarımın öğrenme süreçlerini olumsuz etkiler” için İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Yanıt	Sıra Ort	sd	k ²	p	Anlamlı Farkın Olduğu Yanıtlar
Arkadaşlarımın Öğretim Sürecini Olumsuz Etkiler	Asla	41,91	4	28,677	0,001	Bazen ile Asla (0,67) Nadiren ile Asla (0,60) Genellikle ile Asla (0,91)
	Nadiren	77,54				
	Bazen	73,04				
	Genellikle	97,95				
	Her Zaman	84,8				

Tablo 8 incelendiğinde tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamaları “Arkadaşlarımın öğrenme süreçlerini olumsuz etkiler” için şöyledir: “Asla” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 41,91, “Nadiren” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 77,54, “Bazen” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 73,04, “Genellikle” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 97,95 “Her Zaman” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 84,8’dür. Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma Ortalamaları, “Arkadaşlarımın öğrenme süreçlerini olumsuz etkiler” için anlamlı bir farklılık göstermektedir $\chi^2(sd=4, n=145) = 28,677, p<.05$. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi sonuçlarına göre “Bazen” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalaması, Asla yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Nadiren yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalaması, Asla yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. “Genellikle” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalaması, Asla yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Yanıtların sıra ortalamaları dikkate alındığında tele-hiçleme davranışının arkadaşlarının öğretim sürecini olumsuz etkilediği sorusuna en yüksek genellikle yanıtının verildiği bunu her zaman, nadiren, asla yanıtlarının izlediği görülmektedir.

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma durumları ile sınıf içinde tele-hiçleme davranışının sergilenmesinden dolayı arkadaşlarının nasıl etkilendiklerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Kruskal-Wallis analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 94 Tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları “Benim öğrenme sürecimi olumsuz etkiler” için İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	N	Sıra Ort	sd	k ²	P	Anlamlı Farkın Olduğu Yanıtlar	
Benim öğrenme sürecimi olumsuz etkiler	Asla	28	55,88	4	15,311	0,004	Her Zaman ile Asla (0,75)
	Nadiren	41	62,43				
	Bazen	42	79,15				
	Genellikle	21	92,64				
	Her Zaman	13	91,62				

Tablo 9 incelendiğinde tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları “Benim öğrenme sürecimi

olumsuz etkiler” için şöyledir: “Asla” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 55,88, “Nadiren” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 62,43, “Bazen” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 79,15, “Genellikle” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 92,64, “Her Zaman” yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin ortalaması 91,62’dir. Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $\chi^2(sd=4, n=145)=15,311, p<.05$ olduğundan yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçlemeye Maruz Kalma Davranışı Ortalamaları, “Benim öğrenme sürecimi olumsuz etkiler” için anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Her Zaman yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalaması, Asla yanıtını veren yükseköğrenim öğrencilerinin sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Yanıtların sıra ortalamaları dikkate alındığında tele-hiçleme davranışının arkadaşlarının öğretim sürecini olumsuz etkilediği sorusuna en yüksek genellikle yanıtının verildiği bunu her zaman, bazen, nadiren, asla yanıtlarının izlediği görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçleme davranışına maruz kalma durumları incelenmiştir. Bu çalışma bulgularına göre yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçleme davranışına maruz kalma düzeylerinin orta seviyelerde olduğu söylenebilir. Bununla beraber yükseköğrenim öğrencilerinin tele-hiçleme davranışına maruz kalma düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği ancak algıladıkları bilgisayar kullanma becerisi düzeylerine göre farklılaştığı (kendini acemi kullanıcılar görenlerin maruz kalma algıları yüksek iken, ileri görenlerin düşük) görülmüştür. Ayrıca, yükseköğrenim öğrencilerinin, tele-hiçleme davranışının öğrenme-öğretme süreçlerine etkileri ile ilgili algılarına göre de farklılıklar olduğu söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlar, aşağıda sırası ile tartışılmıştır.

Bu çalışmanın veri setinin analizlerinden elde edilen bulgulara göre tele-hiçleme davranışına maruz kalma düzeyleri erkekler ve kadınlar için farklı değildir. Ancak, Chotpitayasunondh ve Douglas (2016), tele-hiçlemeye maruz kalma davranışının cinsiyete göre farklılaştığı ve sosyal norm olarak tele-hiçleme bağlamında cinsiyetin aracı rolü olduğu; erkeklerin kadınlara oranla tele-hiçleme davranışını daha az gösterdiği bununla beraber tele-hiçleme davranışına maruz kalma durumunun daha az olduğunu belirtmişlerdir. Chotpitayasunondh ve Douglas (2016), tarafından yapılan çalışmanın katılımcılarının demografik özelliklerinin bu çalışmadaki katılımcıların demografik özelliklerinden oldukça farklı oldukları iddia edilebilir. İki çalışmada, cinsiyet değişkeni özelindeki bu durumun nedenlerinden biri, belki de en etkili bu farklı demografik özellikler olabilir. Öte yandan bu durumun bu çalışmanın veri setiyle ilgili bir durum olduğu da değerlendirilerek daha geniş katımlı benzer bir çalışmayla bu durum incelenebilir. Bununla beraber bu çalışmanın katılımcıları, Türkiye’nin doğusunda yer alan bir devlet üniversitesi öğrencileridir. Bu durum çalışma sonuçlarının yükseköğrenim düzeyinde genellenebilirliği açısından bir sınırlılık olarak görülebilir. Farklı bölgelerde, farklı özelliklerdeki yükseköğrenim kurumlarından öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilebilecek bir çalışma bu sınırlılığı ortadan kaldırarak daha genellenebilir sonuçlar elde etmeyi olanaklı kılabilir. Dahası, tele-hiçleme davranışı, mobil cihazların kullanım yaygınlığı dikkate alındığında sadece yükseköğrenim düzeyinde araştırılabilecek bir konu değildir. Toplumun her kesiminden mobil cihaz kullanıcılarının katılımı ile daha anlamlı çalışmalar yapılması da değerlendirilebilir.

Tele-hiçleme davranışı, cep telefonu, daha genel bir ifadeyle mobil cihazların kullanımı ile ilgilidir. Bu nedenle, algılanan bilgisayar kullanma becerisi düzeyi ile tele-hiçlemenin ilişkilendirilmesi anlamlı görülmeyebilir. Ancak günümüzde kullanılan birçok mobil cihazın gerek donanımsal gerekse de yazılımsal olarak bilgisayarlardan çok da farklı olmadıkları iddia edilebilir. Yaygın algıda bilgisayar kavramına karşılık gelen cihazlar ile günümüzde kullanılan mobil cihazların sadece ekran büyüklükleri ve girdi şekilleri bakımından farklılık gösterdikleri iddia edilebilir. Bu bakımdan, katılımcıların algıladıkları bilgisayar kullanım beceri düzeyleri ile tele-hiçleme durumlarının ilişkilendirilmesi anlamlı kabul edilebilir. Bununla beraber algılanan kullanım beceri düzeyinin kullanma miktarıyla pozitif yönlü bir ilişkide olduğu varsayılabılır. Bu durum kullanım yoğunluğu yüksek olan bireylerin kullanım beceri düzeylerini de yüksek olarak algıladıkları şeklinde değerlendirilebilir. Ancak tele-hiçlemeye maruz kalma ortalamaları ve algılanan bilgisayar kullanma beceri

düzeyleri incelendiğinde, daha iyi bilgisayar kullanıcısı olduklarını belirtenlerin daha az tele-hiçleme davranışına maruz kaldıklarını belirttikleri söylenebilir. Bu durumun nedeni, yoğun kullanıcıların, tele-hiçleme davranışı sergileyen bireylerin davranışlarını normal davranışlar şeklinde algılamaları olabilir. Bir diğer ifadeyle kendileri de benzer davranışlar sergiliyor ve bu davranışları sergiliyor olmanın tele-hiçleme bağlamında değerlendirilmemesi gerektiği şeklinde düşünüyor olabilirler. Yine de, bilgisayar (veya daha genel olarak bilgi iletişim teknolojilerini) kullanma yoğunluğu, internet ve sosyal medya kullanma, vb. bazı demografik özelliklerin de dikkate alındığı, nitel boyutu da olan benzer çalışmalarla bu durum açıklığa kavuşturulabilir.

Katılımcıların tele-hiçlemeye maruz kalma puanları ile “tele-hiçlemeye maruz kalmak, öğretmenlerimin öğretim süreçlerini olumsuz etkiler” maddesine verdikleri yanıtlar dikkate alındığında bazı çıkarımlar yapmak mümkündür. Buna göre, tele-hiçleme davranışına az maruz kaldığını belirten katılımcılar, derslerde tele-hiçleme davranışına maruz kalmanın öğretmenlerin öğretim sürecine az olumsuz etki ettiğini düşünmektedirler, sonucu çıkarılabilir. Benzer şekilde bu durumları “görece daha çok” şeklinde değerlendirenler de olumsuz etkinin daha fazla olduğunu düşünmektedirler. Sınıf içinde, ders sırasında, öğretim sürecinde, mobil cihaz kullanımının (tele-hiçleme kavramı bağlamında olmasa bile) öğretim sürecine olumsuz etkiler yaptığını raporlayan çalışmalar bulunmaktadır. Nazir (2020), tele-hiçleme davranışının öğretmenleri duygusal açıdan olumsuz etkilediğini raporlamışlardır. Aynı çalışmada, öğretmenlerin bu durumun performanslarını da olumsuz etkilediğini belirttikleri de ifade edilmiştir. Bununla beraber aynı öğretmenlerin, tele-hiçleme davranışının öğretim sürecinin niteliğiyle çok da ilgili olmadığı yönünde görüşleri olduğu da ifade edilmiştir. Gilroy (2004) ve Jenkins (2011) de benzer şekilde yorumlanabilecek sonuçlar raporlamışlardır. Mobil cihazların günlük yaşamda, özellikle eğitim süreçlerinde kullanımının zaman içinde nicelik ve nitelik bakımından değişim gösterdiği söylenebilir. Bununla beraber burada başvuru olan bu üç çalışmadan ilkinin, ilk cep telefonlarının kullanıldığı dönemde, ikincisinin akıllı telefonlar şeklinde bilinen mobil cihazların kullanımının yoğunlaştığı bir dönemde ve üçüncüsünün de görece olarak günümüzde yapılmış olmalarına karşın, benzer sonuçları ortaya koydukları iddia edilebilir. Bu sonuç, öğretim sürecinde öğrencilerin mobil cihaz kullanmaları öğretmenler açısından olumsuz karşılanmakta ve öğretim süreçleriyle ilgili güdülerini kırmaktadır, şeklinde özetlenebilir. Benzer bir durum, öğretim sürecinde tele-hiçlemeye maruz kalan diğer öğrenciler için de geçerlidir. Sınıf içinde tele-hiçlemeye görece daha fazla maruz kaldığını düşünen öğrenciler, sınıf içinde tele-hiçleme davranışı sergilemenin arkadaşlarının öğretim süreçlerini daha olumsuz etkilediğini düşündükleri söylenebilir. Bu sonucun aynısı kendileri içinde geçerlidir. Yani görece daha fazla tele-hiçlemeye maruz kalan öğrenciler, öğretim süreçlerinin görece daha fazla olumsuz etkilendiklerini ifade etmektedirler. Alanyazında bu sonuçları da destekler nitelikte çalışmalar (Synnott, 2015; Kuznekoff vd., 2015; Braguglia, 2008; Wei vd., 2012 örnek olarak gösterilebilir) bulunmaktadır. Ancak bu sonuçlar, öğrencilerin öğretim süreçlerinde mobil cihazları kullanmamaları gerektiği anlamına gelmemektedir. Öğrencilere ciddi yaptırımlar içeren bazı idari düzenleme ve denetimlerin hayata geçirilmesiyle bu durum biraz kontrol altına alınabilir, şeklinde bir öneri ortaya atılabilir. Diğer taraftan bu yaklaşımın eğitim ruhuyla çok örtüşmediği yönünde tartışmalar yapılabilir. Bununla beraber, mobil cihazların günümüzdeki nitelikleri (şekil, nicelik, kullanılma yoğunluğu vb.) de bu yaklaşımı anlamsızlaştırabilir.

Günümüzde mobil cihazlar, saat, bileklik, gözlük vb. şekillerde de karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla hem teknolojinin bu yönü hem de pedagojik açıdan farklı bir yaklaşım sergilemek daha doğru olabilir. Bu bağlamda, mobil cihazların öğretim süreçlerinde daha etkili ve verimli kullanımlarına yönelik, öğrenci merkezli ve öğrenci katılımını önceleyen güncel öğretim tasarımları daha kabul edilebilir ve yararlı olarak değerlendirilebilir. Bu güncel öğretim tasarımlarının işe koşulması sürecinde, tele-hiçleme bağlamında değerlendirmeler yapılarak, alanyazında ifade edilen olumsuzlukların giderilme durumları ve mobil cihazların öğretim süreçlerine olumlu etkileri test edilebilir.

KAYNAKÇA

Braguglia, K. H. (2008). Cellular telephone use: A survey of college business students. Hampton University Journal of College Teaching & Learning, 5(4), 55-62.

- Burns, S.M. & Lohenry, K. (2010). Cellular Phone Use in Class: Implications for Teaching and Learning a Pilot Study. *College Student Journal*, 44(3), 805-810.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9–18.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). Measuring phone snubbing behavior: Development and validation of the Generic Scale of Phubbing (GSP) and the Generic Scale of Being Phubbed (GSBP). *Computers in Human Behavior*, 88, 5-17. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.06.020>.
- Ergün, N., Göksu, İ., & Sakız, H. (2020). Effects of phubbing: Relationships with psychodemographic variables. *Psychological reports*, 123(5), 1578-1613.
- Gilroy, M. (2004). Invasion of the classroom cell phones. *Education Digest*, 69(6), 56-60.
- Jenkins, R. (2011). The Rules About Classroom Rules. *The Chronicle of Higher Education*.
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Mızrak Şahin, B., Culha, İ. & Babadağ, B. (2016). The virtual world’s current addiction: Phubbing. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(2). DOI: 10.15805/addicta.2016.3.0013
- Karch, K. (2014). An investigation of perceptions about smart mobile phone usage as an instructional tool in a high school classroom, *Doktora Tezi*, Capella University.
- Kuznekoff, J. H., Munz, S., & Titsworth, S. (2015). Mobile phones in the classroom: Examining the effects of texting, Twitter, and message content on student learning. *Communication Education*, 64(3), 344-365. doi:10.1080/03634523.2015.1038727
- Ling, R. (2005). The sociolinguistics of SMS: An analysis of SMS use by a random sample of Norwegians. In R. Ling & P. E. Pederson (Eds.), *Mobile communications: Re-negotiation of the social sphere* (pp. 335–350). London, England: Springer-Verlag.
- Macquarie Dictionary (2013). <https://www.macmillandictionary.com/buzzword/entries/phubbing.html>, Erişim Tarihi: 30.05.2019.
- Maginnis, J. A. (2011). Texting in the presence of others: the use of politeness strategies in conversation. *University of Kentucky Doctoral Dissertation*
- McCann Erickson (2012). <https://mccann.com.au/project/phubbing-a-word-is-born/>, Erişim Tarihi: 14.10.2019.
- Mottet, T. P., Frymier, A. B., & Beebe, S. A. (2006). Theorizing about instructional communication. In T. P. Mottet, V. P. Richmond, & J. C. McCroskey (Eds.), *Handbook of instructional communication: Rhetorical and relational perspectives* (pp. 255–282). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Nazir, T. (2020). Impact of classroom phubbing on teachers who face phubbing during lectures. *Psychology Research on Education and Social Sciences*, 1(1), 41-47.
- Özkoçak, Y. (2016). Türkiye’de akıllı telefon kullanıcılarının oyalanma amaçlı tercih ettikleri mobil uygulamalar. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 6(12), 106-130.

- Parmaksız İ. (2019). İletişimde ve ilişkilerde phubbing. Türkiye sosyal araştırmalar dergisi. Safya: 359-37.
- Pathak, S. (2013). McCann Melbourne made up a word to sell a print dictionary: New campaign for Macquarie birthed 'phubbing'. Diambil kembali dari <http://adage.com/article/news/mccann-melbourne-made-a-word-sell-a-dictionary/244595>.
- Przybylski, A. K., & Weinstein, N. (2012). Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences FTF conversation quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1-10.
- Revilla, M., Cornilleau, A., Cousteaux, A. S., Legleye, S., & de Pedraza, P. (2016). What is the gain in a probability-based online panel of providing internet access to sampling units who previously had no access?. *Social Science Computer Review*, 34(4), 479-496.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2017). Put down your phone and listen to me: How boss phubbing undermines the psychological conditions necessary for employee engagement. *Computers in Human Behavior*, 75, 206–217. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.05.021>
- Roberts, J.A., & David, M.E. (2016). My life has become a major distraction from my cellphone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134–141.
- Synnott, C. K. (2015). Smartphones in the classroom as impediments to student learning. *Journal on Excellence in College Teaching*, 26(1), 161-168.
- Ugur G., Koc T. (2015). Time for digital detox: Misuse of mobile technology and phubbing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 1022-1031.
- Ünalın, D., ve Yildirim, O. (2020). Dijital yerlilerin sosyotelizm (phubbing) eğilimlerinin değeriendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(1), 276-297.
- We are Social (2019). <https://wearesocial.com/uk/digital-2019>, Erişim Tarihi: 19.10.2020.
- Wei, FFY, Wang, KY ve Klausner, M. (2012). Rethinking College Students' Self- Regulation and Sustained Attention: Does Text Messaging During Class Influence Cognitive Learning? *Communication Education*, 61, 185–204. doi: 10.1080/03634523.2012.672755
- Yam, F. C., & İlhan, T. (2020). Modern çağın bütünsel teknolojik bağımlılığı: Phubbing ve dinamikleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11.

EK 1: Tele-hiçleme Davranışına Maruz Kalma Ölçeği

Aşağıda telefon kullanımının etkileri ile ilgili bazı sorular yer almaktadır. Sorularda belirtilen durumları hangi sıklıkta yaşadığınızı belirtiniz. Lütfen her soru için sadece bir seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

1-Asla, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Genellikle, 5-Her zaman

	Asla	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
Algılanan Normlar					
1. Diğerleri telefonlarında mesajlar ve sosyal medya güncellemelerini kontrol ederler.					
2. Diğerleri telefonlarını internet için kullanıyor gibi görünür.					
3. Diğerleri telefonlarını görebilecekleri bir yere koyarlar.					
4. Diğerleri telefonlarını kontrol etmezlerse önemli bir şeyleri kaçırabilecekleri gibi endişeli gibi görünür.					
5. Diğerleri telefon kullanımlarından dolayı çevrelerinde olup bitenleri kaçırıyor gibi görünür.					
6. Diğerleri telefonlarını ellerinden bırakmada zorlanıyor gibi görünür.					
7. Diğerleri telefonlarını yalnız bırakmaya dayanamıyor gibi görünür.					
8. Diğerleri telefonlarını kullanırken başka bir dünyadaymış gibi görünür.					
9. Diğerleri telefonları etraflarında olmadığında gergin gibi görünür.					
İhmal Edilmişlik Hissi					
10. Diğerleri benimle konuşmaktansa telefonları ile ilgilenirler.					
11. Diğerleri benimle konuşmaktansa telefonlarıyla ilgilenmeyi tercih ederler.					
12. Diğerleri benimle ilgilenmek yerine telefonları ile ilgilendiklerinde sıkılmaktan kurtuluyor gibi görünür.					
13. Diğerleri benimle ilgilenmek yerine telefonları ile ilgilendiklerinde memnun gibi görünür.					
14. Diğerleri bana odaklanmaktansa telefonları ile ilgilenirler.					
15. Diğerleri benimle ilgilenmek yerine telefonları ile ilgilendiklerinde stresten kurtuluyor gibi görünür.					
16. Başkaları bana odaklanmayı bırakıp telefonları ile ilgilendikleri zaman iyi hissediyor gibi görünür.					
17. Başkaları dikkatlerini benden alıp, kendi telefonlarına aktarırlar.					
Kişiler Arası Çatışma					
18. Diğerlerine telefonları ile çok fazla ilgilendiklerini söylerim.					
19. Başkalarıyla onların telefon kullanımı yüzünden sıkıntılar yaşarım.					
20. Başkaları telefonlarını kullanırken kendimi “yeter artık” diye düşünürken bulurum.					
21. Beni rahatsız ettiğini bilseler bile insanlar telefonlarını kullanırlar.					
22. Başkalarından telefonlarını bırakıp benimle konuşmalarını istediğimde rahatsız olmuş gibi görünürler.					